

سیاست و حکمرانی آب زیرزمینی

نویسندگان: رابرت وارادی، فرانک ون ویرت، شارون مگا، ان. ان. گراک، کریستین
عبدولا، اسکندر و بیل هاوس، پیترز.

مترجم: دکتر سر زعیم

انتشارات: رهام اندیشه

عنوان و نام پدیدآور	سیاست و حکمرانی آب زیرزمینی / نویسندگان رابرت وارادی... [و دیگران]؛ مترجم پریسا سرزعیم.
مشخصات نشر	کرج: رهام اندیشه، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۸۷ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۷۴۹-۵۶-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
یادداشت	عنوان اصلی: Groundwater governance : A global framework for country action GEF ID ۳۷۲۶
یادداشت	نویسندگان رابرت وارادی، فرانک ون ویرت، شارون مگدال، آندرا گرلاک، کریستین عبدولا، اسکندر و لیلی هاوس، پیترز.
یادداشت	کتابنامه: ص: ۷۱.
موضوع	آب های زیرزمینی -- مدیریت
موضوع	Groundwater -- Management
موضوع	-- Government policyGroundwater
موضوع	حقوق ام (حقوق بین المللی)
موضوع	آب، منابع -- سیاست دولت
موضوع	Water-supply -- Government policy
شناسه افزوده	وارادی، رابرت جی ۱۹۶۳-م.
شناسه افزوده	Robert G. Varadachari, ۱۹۱۳-.
شناسه افزوده	سرزعیم، پریسا، ۱۳۷۰-م. بم
رده بندی کنگره	۱۳۹۷ TD/۴۰۳س
رده بندی دیویی	۱۱۴/۶۲۸
شماره کتابشناسی ملی	۵۴۲۰۹۵۲

سیاست و حکمرانی آب زیرزمینی

نویسندگان: رابرت وارادی، فرانک ون ویرت، شارون مگدال، آندرا گرلاک، کریستین عبدولا اسکندر

و لیلی هاوس-پیترز

مترجم: پریسا سرزعیم

ناشر: رهام اندیشه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحات: ۸۷ صفحه

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۴۹-۵۶-۱

مرکز نشر: کرج، میدان نبوت برج سفید طبقه ۴

تلفن: ۰۹۱۲۲۰۸۴۷۰۰-۰۹۲۱۲۰۸۴۶۰۰-۰۹۲۱۲۰۸۴۵۰۰

فهرست عناوین

مقدمه ۱

بخش اول: مبانی پایه

چارچوب سیاست ۳

زمینه ۳

چارچوب‌های قانونی موجود برای تخصیص و مدیریت آب زیرزمینی ۶

تعاریف کنونی از حکمرانی آب زیرزمینی - تیپ‌شناسی ۶

حکمرانی، سیاست و مدیریت آب زیرزمینی ۸

محدودیت‌های سیاسی ۸

چگونگی ارتباطات بین منابع طبیعی، آب و آب زیرزمینی ۹

راه‌های موجود برای حل مسائل، سیاست و مدیریت آب زیرزمینی ۱۱

اصول به کار رفته در مدل‌های حکمرانی آب زیرزمینی ۱۴

اصول سیاسی و نهادی ۱۴

ملاحظات اجتماعی - فرهنگی در تکامل تاریخی ۱۷

اصول اقتصادی ۲۲

اصول زیست‌بومی ۲۴

رویکردهای نهادها برای کاربرد اصول ۲۹

بخش دوم: بازشناسی

ارزیابی روش‌های حکمرانی، سیاست و مدیریت - تجربه‌های یافت شده ۳۳

درس‌های آموخته شده از چند مطالعه موردی ۳۴

مطالعات موردی داخلی و فرامرزی ۳۴

آب زیرزمینی در شرایط اضطراری ۴۱

جهانی شدن استفاده از آب زیرزمینی ۴۳

۴۴	محدودیت‌ها و موانع
۴۴	اینرسی و مقاومت در برابر تغییر
۴۵	رفتار رانت‌جویانه
۴۵	مشکلات ایجاد تناسب
۴۵	مشکلات متقابل
۴۶	کمبود اطلاعات
۴۶	مدل‌های ذهنی محدود و چارچوب‌بندی منابع آب زیرزمینی
۴۷	عدم مشارکت عمومی کافی
۴۸	شکاف دانش: شناسایی دانستنی‌ها
۵۰	تکامل الگوواره‌ها، مدل‌ها، ابزارها و روش‌شناسی‌های موفق و ناموفق

بخش سوم:

۵۵	اهمیت و گزینه‌های حکمرانی و سیاست آب: زیرزمینی: تعاریف عملیاتی برای پروژه GWG
۵۸	معیارها و ملاحظات برای اهداف سیاست آب و حکمرانی آب زیرزمینی
۶۰	کاربرد اصول عملیاتی سیاست برای حکمرانی آب زیرزمینی
۶۱	نقش نهادهای دولتی مدیریت منابع آب زیرزمینی
۶۲	نقش اطلاعات و علم
۶۴	نقش مشارکت عمومی
۶۵	نقش مقیاس و تناسب
۶۶	نقش اقتصاد
۶۶	راهرو به جلو- مجموعه روش‌ها برای "مصرف مسئولانه آب زیرزمینی"
۶۸	سیاس‌گذاری
۶۹	اختصارات
۷۱	منابع

مقدمه مترجم

افزایش بهره‌برداری از منابع آب زیرزمینی در دهه‌های اخیر به مهم‌ترین چالش محیط زیستی و عدم پایداری منابع آب در بخش‌های پر جمعیت جهان تبدیل شده است. بر اساس نظرات بسیاری از کارشناسان مجرب، بحران مدیریت و تصمیم‌های غیراصولی در برداشت از منابع آب زیرزمینی مهم‌ترین دلیل بروز چنین شرایطی است.

اگرچه سابقه بهره‌برداری و مدیریت آب زیرزمینی در برخی از نقاط جهان، از جمله فلات ایران، به بیش از چند هزار سال می‌رسد؛ اما ورود فن‌آوری پمپاژ به صنعت برداشت از آب زیرزمینی به تدریج موجب کمبود و کسری مخازن شده است که با ادامه این روند، بخش عمده سفره‌های آبریز زمینی به زودی کاهش قابل توجه یافته و در برخی از سفره‌ها ظرفیت آبخوان بیرقانی بازگشت خواهد شد. تجربه‌های گوناگون در جهان نشان داده‌اند که مدیریت غیر مشارکتی، روش‌ها و نظام‌ها در بهره‌برداری از آب‌های زیرزمینی نه تنها معضل کسری ذخایر آب زیرزمینی را بهبود نبخشیده، بلکه گستره تحت تأثیر مسائل آب‌های زیرزمینی فراگیرتر شده و سایر بخش‌های اجتماعی، فرهنگی و ... را تحت تأثیر قرار داده است. از طرف دیگر، با گذشت زمان، کارآمدی شیوه‌های صرفاً مهندسی و فنی، برای مقابله با این مشکلات بر همگان آشکار شده است. بنابراین به نظر می‌رسد که حل مسائل آب به‌طور عام، و مسائل آب زیرزمینی به‌طور خاص، نیاز پیچیده بوده و نیازمند روش‌هایی فراتر از روش‌های فنی و مهندسی است. به عبارت دیگر، نیازمند دانش میان‌رشته‌ای است که همکاری بخش‌های مختلف خصوصی، دولتی، نهادی و ... را می‌طلبد. بدین ترتیب در سال‌های اخیر، مفهوم "سیاست و حکمرانی آب" در کنار مفهوم "مدیریت آب" دارای جایگاه ارزشمندی شده است.

در کتاب حاضر مجموعه‌ای از تعاریف و مفاهیم مهم در روش‌های به‌کارگیری سیاست و حکمرانی آب زیرزمینی همراه با مجموعه‌ای از تجربه‌های ملی و بین‌المللی جمع‌آوری و تدوین شده است. آنچه مسلم است برای خارج شدن از بحران کنونی منابع طبیعی و آب مسیری طولانی در پیش است و آگاهی از تجربه‌های جهانی و نتایج آنها می‌تواند این مسیر پیش‌رو را روشن‌تر کند. بر این اساس، مترجم تمام تلاش خود را به منظور انتقال صحیح مفاهیم موجود در متن اصلی به کار گرفته ولی، اطمینان دارد این متن نیز خالی از اشتباه

نبوده و پیشاپیش ضمن احترام به همه خوانندگان، از کمبود و نقایص موجود عذرخواهی نموده و منتظر دریافت نظرات خوانندگان جهت بهبود آن است.

در پایان، از کوشش همکار گرامی، خانم دکتر آزاده خدابخشی که مسئولیت ویرایش کتاب را به عهده داشتند، بسیار سپاسگزاری می‌کنم. همچنین از آقای دکتر امید بزرگ‌حداد از دانشگاه تهران و آقای دکتر سعید مرید از دانشگاه تربیت مدرس به پاس هم‌فکری‌ها و راهنمایی‌های مفیدشان و از شرکت مهندسین مشاور آب‌خاک تهران نیز به دلیل پشتیبانی و حمایت‌های بی‌دریغ در مسیر ترجمه متن حاضر بسیار سپاسگزارم.

پریسا سرزعیم

پاییز ۱۳۹۷